

ZVONČEK

L.
X
X
X
V
II.

Š
T
E
V.
10.

1935

1936

Vsebina desetega zvezka

	Stran
1. Vinko Bitenc: V kresni noči. Pesem	217
2. Lojze Koželj: Začarana opica. Po ogrski pripovedki	218
3. L. M. Škerjanc: Na vasi. Skladbica za klavir. Iz zbirke malih preludijev za 5 prstov	221
4. Za smeh	221
5. Janez Rožencvet: Leto. Poletje	222
6. V težko pričakovane velike počitnice. Fotografski posnetek. Ferd. Premru	223
7. Inž. M. Pavlič: Ob stoletnici samokresa	226
8. Kdo bo prvi? Pesmica s podobicami	227
9. Vinko Bitenc: Posoda s tisoč učenostmi. Kresna pravljica. Ilustriral M. Subic	228
10. Gustav Strniša: Pastirček Blažek	232
11. Marijana Željeznova-Kokalj: Ponoči... Pesem	233
12. Polička športnega strička	234
13. Ivan Albrecht: V tihem logu... Pesem	235
14. Fran Roš: Petelin Kikec in Telebanci	236
15. Pavle Flerè: Pavliha. Ilustriral Francè Podrekar	241
16. Še o olimpijadi	242
17. Ribe, ki se sprehajajo	243
18. O motornem kolesu	243
19. Iz mladih peres. Niko Koritnik: Sreča. Jana Podkrajškova: Na morje	244
20. »Zvonček« prihodnje leto	244
21. Zastavice za brihtne glavice	Tretja stran ovijka
22. Stric Matie s košem novic	Četrta stran ovijka

**POKAŽITE IN PRIPOROČAJTE »ZVONČEK« SVOJIM ZNANCEM!
NABIRAJTE PRIDNO LISTU NOVIH NAROČNIKOV! ČIM VEČJI BŦ
KROG »ZVONČARJEV«, TEM LEPŠA IN OBSEŽNEJŠA BO VSEBINA
NAŠEGA LISTA!**

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrto leta 7'50 Din. Posamezni zvezki so po 3 Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. — Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin. — Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj).

V kresni noči

Trate so se preoblekle
v haljo cvetno,
zažareli so kresovi
v noč poletno.

V srcih so nam zaživali
čari bajni
kakor nepozabnih pravljic
glasi tajni.

Hiše naše so gradovi
razsvetljeni,
polja — pravljичni vrtovi
pozlačeni.

S svetlo, mehko mesečino
se igrajo,
čudovito lepe cvetke
v njih kramljajo . . .

Začarana opica

(Po ogrski pripovedki)

V našem mestu je stanovala nekoč vdova, ki je imela sinčka z imenom Jurček. Mati je dala dečku nekega dne novčič in ga poslala z njim k trgovcu po sir. Med potjo se je Jurček igral z denarjem, ga metal v zrak in lovil; toda nenadoma je padel novc na tla, se zakotalil po tlaku in izginil v luknji kanalske mreže.

Deček se je zelo ustrašil in je pričel bridko jokati.

»Zakaj se jokaš?« ga je vprašal stražnik, ki je prišel pravkar mimo.

Jurček mu potoži svoje gorje.

»Če ni nič drugega, potem ti lahko pomagam,« mu reče stražnik, ki morda ni bil stražnik.

Prijel je Jurčka za roko in ga vodil po mestu skozi nešteto majhnih in ozkih ulic. Končno sta stopila skozi vrata stare in velike hiše, katere prostorno dvorišče je bilo natrpano z zaboji in starimi sodi. Na koncu dvorišča so bila železna vrata. Ta je odprl stražnik in rekel dečku:

»Tu, v tem skladišču je shranjeno vse, kar so ljudje kdaj izgubili. Star, slep mož straži te predmete, dal ti bo tvoj novčič nazaj.«

Stražnik se je odstranil. Jurček pa je stopil v dolgo, temno dvorano, kjer so ležale ob otemnelih in prašnih stenah izgubljene reči: dežniki, palice in površniki — sami predmeti, ki so jih ljudje kdaj pozabili.

Na dolgih mizah pa so bile razstavljene ure, srebrne, zlate in jeklene, in druge dragocenosti.

Na vsakem predmetu je bil pritrjen listek z imenom lastnika.

Jurček ni videl v prvi dvorani nobenega živega bitja. Stopil je v drugi prostor. Tam je bilo vse polno izgubljenih psov in mačk, celo konji in osli so bili vmes.

Tretja sobana je bila natrpana z igračkami, ki so jih izgubili otroci. Bilo je tam vse polno različnobarvnih žog, trobent in bobnov, punčk in skodelic za peščene potice. Jurček je poželjivo opazoval lepe igračke. Zlasti mu je ugajala kakor pest velika opica iz baržuna. Ta je lahko premikala svoje štiri noge in je celo kazala zobe. Okoli vratu je imela obešen listič, na njem pa je bilo zapisano ime lastnika: Pavel Danar. Ko je Jurček še opazoval opico, je začul kašljanje. V kotu sobe je sedel star mož z dolgo belo brado in temnozelenimi očali. Kazdil je iz pipe in pihal modre oblake v zrak.

Jurček je pristopil k njemu, se spoštljivo odkril in povedal, da je prišel po svoj izgubljeni novc.

»Pojdi v četrto sobo in si ga poišči,« mu je odvrnil stari mož.

V četrthi dvorani je bil spravljen izgubljeni denar. Na dolgih mizah so stali lončeni krožniki, napolnjeni deloma z bankovci, deloma z zlatniki in srebrnim denarjem, z nikljastimi in bakrenimi novci.

Jurček je po dolgem iskanju vendar našel krožnik z listkom:

Jurčkov novčič.

»Ali si ga našel?« je vprašal stari mož.

»Dal« mu je odgovoril deček.

»Vzemi ga in kupi zanj sira, kakor ti je naročila mati!«

Jurček se je zahvalil starčku in je odšel.

Ko pa je stopal mimo male baržunaste opice, se je za trenutek ustavil.

tako velika kakor moška pest, je postala preko noči še enkrat tako velika.

Deček pa je moral zjutraj v šolo in ko je na večer spet poiskal opico, da bi se z njo igral, se je grozno prestrašil. Opica je bila že tako velika kakor majhen otrok. Jurček je po-

»Če bi bila ta opica moja!« je pomislil sam pri sebi. »Lahko bi jo vzel celo s seboj. Pavel Danar gotovo več ne misli na izgubljeno igračko, stari mož pa ne vidi sem...«

Poškilil je tja k staremu možu. Ta je kadil v temnem kotu mirno iz svoje pipe. Jurček se je po prstih splazil k polici, vzel malo opico, jo vtaknil pod suknjo in je odhitel z utripajočim srcem iz skladišča...

Doma se je igral do večerje z zabavno opico, nato jo je vzel s seboj v posteljo in sladko zaspal.

Ko se je Jurček drugo jutro prebudil, je doživel veliko presenečenje. Opica, ki je bila včeraj komaj

grabil čudno igračo in jo nesel s tresočimi rokami v podstrešno izbo, da je ne bi videla njegova mati. V tej sobi so shranjevali stare, neporabne reči in mati je le redkokdaj stopila vanjo. Deček je potisnil opico za omaro in jo pokril še s starim časopisnim papirjem. Ni se hotel več igrati z njo. Zvečer je Jurček zelo malo večerjal, in ko so ga spravili spat, dolgo časa ni mogel zatisniti očesa. Premišljeval je, kako bi se iznebil opice, in je sklenil, da jo takoj drugi dan na skrivaj odnese iz hiše in vrže na cesto.

Ko je prišel drugi dan iz šole domov, njegove mamice ni bilo doma. Srce mu je glasno bilo, ko je odprl

vrata podstrešne izbe in je previdno vtaknil glavo v temni prostor.

Videl je nekaj strašnega! Opica je zrasla že preko omare! Njena glava je gledala raz omaro, njene rdečkaste oči so potuhnjeno mežikale Jurčku in njena široka usta so bila raztegnjena v hudoben nasmeh.

Tretji dan se Jurček ni več upal pogledati v čumnato. Četrty dan mu je pa naročila mamica:

»Pojdi Jurček in prinesi mi staro, belo škatlo iz podstrešne sobe!«

Opica je zopet strahovito zrasla. Njene kosmate roke so bile tako dolge, da je z njima objela celo omaro. Sedela je z režečimi se zobmi in njene oči so se svetlikale kakor ogenj.

Jurček se ni upal povedati svoji materi ničesar o opici; bil je pa zelo bled in njegovi zobje so tako sklepetali od strahu, da ga je mati takoj spravila v posteljo.

Opica pa je bila vsak dan večja. Na koncu tedna je bila že tako ogromna, da je zavzela ves prostor v podstrešni izbi. Čepela je v temi in imela kakor sod veliko glavo, povešeno na prsi; njene oči so bile velike in okrogle kakor dvoje krožnikov za juho, njene velikanske roke so pa segale do vrat sobe.

Jurček pa je ležal medtem bolan v svoji sobi in je neprestano mislil, kaj se bo zgodilo, če bo stopila nekega dne njegova mati v izbo in videla njegovo tajnost. Govoriti o tem se pa le ni upal.

Nekega dne je zagledal na poti iz šole dečka, ki je tekel za drugim dečkom in ga klical:

»Pavel Danar, počakaj mž!«

»Pavel Danar? Tako se vendar imenuje lastnik moje opice,« je pomislil Jurček pri sebi.

Tekel je za obema in ju je kmalu došel.

»Kdo od vaju se piše Pavel Danar?« je vprašal.

»Jaz!« je odgovoril mlajši deček s plavimi lasmi.

»Ali nisi ti izgubil baržunaste opice?« je spraševal Jurček naprej.

Dečkove oči so se nenadoma zasvetile:

»O, seveda, pred dvema tednoma! Bila je to zelo lepa, majhna opica... Ali si jo morda našel?«

»Da, našel sem jo in če greš z menoj, ti jo lahko vrnem.«

Jurček je peljal plavolasega dečka s seboj v stanovanje.

»Opica je tamle notril!« je rekel in pokazal na vrata podstrešne izbe.

»Pojdi jo iskat!« je prosil deček.

Jurček je strahoma odprl vrata in stopil previdno v kot k omari. Za njo je bilo kup časopisnega papirja in pod njim je ležala majhna opica iz baržuna. Bila je sedaj zopet tako velika kakor moška pest.

Jurček je z lahkim srcem izročil igračko Pavlu Danarju.

»Najlepša ti hvala!« je vzkliknil deček presrečno in odhitel z opico pod pazduho domov.

Jurčkova mati je prišla šele profi večeru domov. Pobožala je svojega dečka po mehkih licih in rekla smehljaje se:

»Danes pa, hvala Bogu, zopet dobro izgledaš! Tako sem se že bala zate!«

Na vasi

(Iz zbirke malih preludijev za 5 prstov)

Moderato

Klavir

ZA SMEH

Janezek: »Oče, zakaj pa zalivaš cvetice?«

Oče: »Zato, da rastejo!«

Janezek: »Potem pa še mene malo zalij, da bom večji!«

Leto

Poletje

Prvi poletni praznik je sv. Rešnje Telo in tedaj je že prav vroče. Praznik obhajamo s procesijami, ki so posebno v mestih lepe. Ob hišah stoje sveže zeleni brezovi mlajci, okna so polna rož, sveče gore in ob cesti stoje goste vrste ljudi, ki čakajo, da pride procesija mimo.

In slednjič pride procesija. Spredaj koraka godba, medeninasta trobila godcev se blešče, a za dolgo vrsto belo oblečenih deklic s svečami se veličastno ziblje veliko, temnordeče župnijsko bandero. Vrsta belih deklic v vencih in banderci je prešla in zdaj vidimo može, ki se trudijo s težkim banderom. Eden nese glavni drog, dva držita stranska droga, s katerim bandero podpirata. Ves čas gledajo možje navzgor, da se ne bi z banderom kam zadeli ali zateknili, in včasih zatrepeta zlat križ z žarki vrh droga. Za največjim župnijskim banderom se prikaže še dosti manjših bander raznih bratovščin ali redov in za vsakim gre dolga vrsta mož, žena ali deklet. Mnogi gredoč na glas molijo, v rokah pa nesejo težke sveče, ki jih darujejo cerkvi.

Potem nesejo pod nebom Najsvetejše. Nebo je bogato z zlatom vezeno in duhovniki so vsi v zlatih ornatih. Prav majhne deklice potesajo rože na pot, velika monštranca z belo hostijo na sredi se lesketa kakor sonce, iz kardinic se vije modrikast dim, ministrantje zvončkajo, godba buči, ljudje pa poklekajo in sklanjajo glave. Lepo in sveto je.

Prvi gredo za nebom imenitniki, razvrščeni po časti in zaslugah, a za temi dolga, dolga vrsta drugih ljudi, dokler ni slednjič procesije konec. Gledalci se razhajajo in mnogi, ki so toliko časa stali na soncu, si brišejo pot s čela.

Tedaj se priležejo češnje, ki so prvo poletno sadje. Zgodaj so cvetele in zgodaj zore. Sredi junija jih je največ, in ker je tedaj praznik sv. Vida, pravimo: »Sv. Vid, češenj sit«. Pri tem pa ne izgovarjamo »i« kakor v besedi miza, ampak le polglasni »e«, kakor ga slišimo iz izanskih uš v imenu »Krim« ali besedi »bik«.

Še pred češnjami so zrele rdeče jagode, hkrati s poznimi češnjami pa borovnice, s katerimi imajo otroci še več veselja. Če človek zleze na češnjo, ki slučajno ni domača, ga namreč kmalu kdo zmoti in zapodi. Jagode in borovnice pa otroci lahko berejo, kjer hočejo, in nihče jih ne podi. Le škoda, da so tako drobne in je toliko obiranja, preden jih je za pest v usta. Borovnice tudi hudo mažejo. Otroci so od njih vsi črni okrog uš, ali tudi veverice, ki jih rade obirajo, imajo tedaj črne gobčke.

V ravninah, kjer so dobri travniki, začno ljudje že kmalu po Binkoštih ali Rešnjem Telesu s košnjo. Trava je visoka, da se otrok skriva v nji, a drevje po logeh je videti skoraj kakor brez debel. Šele ko pače trava, je drevje spet višje. Med dolgimi ograbki se pomikajo vozovi, na katere nakladajo dišeče seno, med grmovjem pa teče po logeh voda, ki tedaj s posebnim vonjem vabi ljudi k sebi. Po njeni sončni gladini švigajo povodni pajki, nad tolmunom pod staro vrbo se pa spreletavajo modri in zeleni kačji pastirji, ki imajo tako ime, čeprav nimajo nikoli opravka s kačami. Kvečjemu vidijo kdaj belo-uško, ki po vodi prav tako vijugasto plava kakor bi lezla po suhem.

Po hribih kosé seveda kasneje, in marsikje samo po enkrat. V največjo košnjo pade kresni večer. Tedaj je najdaljši dan in zato pravimo, da se o kresni dan obesi. O kresu je hudo vroče, toda lepi so večeri, ko vse naokrog diši po senu in se pod črno temo drevja svetlikajo kresničke.

Na sam kresni večer zatikamo za okna kresnice, ki cveto ta čas v gozdu, a tudi v hiši nasteljemo ta večer po tleh kresnic in praproti. To je postelji

sv. Janeza Krstnika, da si lahko na nji odpočije. Če pride mimo in vidi znamenje na oknu, stopi k nam pod streho. Ta večer zažigamo tudi kresove na čast njemu, ki je napovedal Luč sveta.

Ko se zmračí, se oziramo po hribih, kje bomo zagledali prvi kres. Nebo je še svetlo, večernica miglja na

njič ugasnejo tudi ti in le srebrne zvezde se blešče nad črno zemljo. Odpravimo se spat in želimo, da bi veliki prerok res ponoči stopil v našo hišo ter se odpočil na postelji, ki smo mu jo pripravili.

Štiri dni po kresu, na Vidov dan, se nehajo šole in otroci dobe spriče-

V težko pričakovane velike počitnice . . .

Foto Ferd. Premru

njem in obrise hribov vidimo še natančno. Zdaj zakliče nekdo: »Že vidim prvega!« Pogledamo tja, kamor kaže z roko. Res, drobna rdeča pika se motno svetlika vrh hriba, ali kmalu postane bolj živa in velika. Medtem vzklikajo že drugi: »Tamle ga tudi vidim!« — »Pa tam!« — »In na onem hribu dva!«

Rdeče pike rastejo in kmalu žare po vseh hribih kresovi. Začnemo jih šteti. Kdor ima bolj bistre oči, jih našteje več, ker vidi tudi take, ki jih drugi komaj s trudom razločijo. Ali zdaj hočejo imeti še otroci svoj kres. Brž znesejo skupaj slame, trsk in dračja ter zažgo. Prešerno skačejo skozi plamen, dokler jim kres ne pogori. Medtem so jeli tudi kresovi po hribih ugašati. Zdaj je zmanjkalo tega, zdaj onega, in samo kresovi, ki so si fantje zanje posebno prizadevali, še gore. Sled-

vala. Če so dobili dobra, je veselje veliko zaradi spričevala in počitnic, ki se zdaj začno; če je pa spričevalo slabo, se mama na tihem joka, očka je siten in otrok poparjen. Počitnice se ne začno nič kaj lepo, ker človeku zmerom očitajo: »Letal si in skakal, učiti se pa nisi hotel!« — Ko da bi bilo učenje prav tako kratkočasno, kakor skakanje in igranje!

Tako ima mlad človek v življenju križe in težave, za katere odrasli nečejo nič več vedeti, kako so bridke. Prav je dejal otrok, ki so ga kregali zaradi slabega spričevala: »Namesto, da bi me tolažili, me pa še žalostite!«

Po košnji se začne suha vročina, v kateri zori žito. Polje, ki je bilo spomladi zeleno, je dobilo zdaj drugo barvo. Gre človek po razpokani stezi med njivami ter postoji, da si otre pot.

Nato se ozre naprej in nazaj, da vidi, kako je daleč, pa se mu zazdi, da je sredi rumenega morja, ki nima konca ne kraja. Od zemlje žehti kakor od zakurjenega parnega kotla, nad klasjem trepeta zrak, daleč na obzorju vzdiguje avtomobil s ceste dolg oblak prahu, in če se za hip ozremo v razbeljeno sonce, se nam zdi, da kaplja od njega stopljeno zlato. Z vzdihom in povešeno glavo stopimo spet dalje. Zaslepljene oči se polagoma razgledajo. Vidimo, kako izginjajo mravlje v razpoke steze, kako lazijo pikapolonice in druge žuželke po bilkah in kako čebele in čmrlji obletavajo cvetje med žitom. Nekje blizu mimo nas pa hiti prepelica po platno za Jezuščkovo srajčko, in da ne pozabi mere, gredoč nenehoma ponavlja: »Pet pedi, pet pedi...«

Steza nas je privedla na kolovoz med njivami in zdaj smo prišli na razpotje. Tu stoji lipa in poleg nje zidano znamenje. V znamenju je Marija, ki ima zlato krono na glavi in polno belih, modrih in rdečih poljskih rož pri nogah. Smehlja se, ko vidi, da polje ljudem dobro obeta, a v naročju drži Jezuščka, ki izteza ročice za pisanim metuljem. In za znamenjem počiva v dehteči lipovi senci popotnik, ki si hladi bose noge v travi.

Vroče je tedaj, da vse medli, ali tudi v najhujši vročini kmečko delo ne sme počivati, zakaj kar je zrelo, je treba požeti in spraviti. Zamujeno, bi bilo izgubljeno.

Ženjice žanjejo ječmen, ki je prvi dozorel. Bele rute imajo močno čez čelo potegnjene, da se jim manj blešči. Pridno napravljajo povjesma ter polagajo nanje požeti ječmen, kolikor ga je treba za dober snop. Sklonjene delajo in le včasih se katera vzravna ter si z zagorelo laktjo zasenči oči, da se ozre po polju ali nazaj, kjer leži v senci pšeničnega klasja sosednje njive njeno malo dete. Potem se spet skloni in urno žanje, da je ne bi katera prehitela.

V žetvi priganja delo k delu. Za ječmenom je treba strnišče popleti, da zraste strniščni koren, pšenico in rž je treba tudi kmalu požeti, potem njive

preorati za jesenski pridelek... Delo, samo delo! Zato je tedaj po vaseh malo ljudi doma. Če gre človek skozi vas, najde skoro vse hiše prazne. Kar more gibati in delati, je v žetvi vse na polju. Le tu in tam ždi v senci starec, ki je že preslaboten za delo, ali leži v hiši za rdeče zastrtimi okni bolnik, ki je hvaležen, če stopimo k njemu, mu prinesemo vode ali mu preberemo poglavje iz življenja svetnikov.

Pa tudi v mestih je tak čas prazno. Malo ljudi hodi po razbeljenih ulicah, zakaj kdor je le mogel, je šel na počitnice. Ta v hribe, drugi k vodi, ker je kopanje najlepši poletni užitek. Če gre človek mimo vode, ki je pripravna za kopanje, vidi v nji nič koliko ljudi. Skoro bi mislil, da se ves svet koplje in v vodi zabava. Ali ko premisli, kako malo je takih naravnih ali umetnih kopaljšč in koliko je ljudi, spozna, da jih je prav za prav le malo tako srečnih. Kmetje na poljih, delavci v tovarnah, obrtniki v delavnicah, rudarji v rovih, zidarji na stavbah, matere doma, železničarji, poštarji in brez števila drugih ljudi mora tudi poleti delati ter izkusiti, kaj se pravi: V potu lastnega obraza kruh jesti...

In vendar je poletje lep in usmiljen letni čas. Nihče ne zmrzuje ponoči, nikogar ne zebe v noge in siromak ne trpi zaradi slabe obutve, ker lahko bos hodi. Poleg tega je svet kakor bogato pogrnjena miza, ki čaka, da prisedejo in se najedo vsi lačni. Zverjad, ki je zimo prestradala, ima hrane na ostajanje, miška se naje, vrabci se nazobljejo, tudi največji reveži poleti laglje prebijejo kakor pozimi, in če drugega dobrega nimajo, uživajo vsaj senco.

Ali ljudje včasih niso dobri. Čeprav jih je poletje bogato obdarilo, godrnjajo, da bodo berači vso travo poteptali in miši ves pridelek požrle. Tako godrnjanje žali Boga Očeta, ki je ustvaril svet za vse ljudi ter namenil tudi miški in vrabcu zrno. Čelo se mu zmrača, in da ne vidi nehvaležnega sveta, ga zastre z oblaki. Svetemu Eliji je pa hudo, da je Bog Oče užaljen. Jezen

na ljudi pograbi vajeti, skoči na svoj voz in se zapodi po oblakih. Razjarjen počí z bičem, da se užge strela, in v sveti jezi zagrmí nad neusmiljenim svetom: »Kaj, taki ste, da ne privoščíte siromaku sence in miški zrna!« Grozeče odmevajo jezne besede od hriba do hriba, svetnikovi splašeni konji zdrepe po oblakih in izpod kopit se jim kreše toča, ki se usuje na zemljo.

Tedaj spoznajo ljudje, da je prišla nad nje huda ura. Preplašeni se pokesajo svoje trdosrčnosti in nevošljivosti, molijo ter zažigajo blagoslovljene šibe. Bog Oče jih sliši, in ker se kesajo, jim prizanese. Čelo se mu spet zjasni in dobrovoljno veli svetniku, naj se vrne, ker jih je že dovolj postrašil. Ubogati mora sveti Elija, ali še se huduje in njegova jezna beseda utihne šele, ko se vrne skozi nebeška vrata. Tedaj razpiha veter oblake in sonce zre na umito zelenje, rumeno polje in bele ceste.

Sredi poletja je že precej novine. Tako pravimo novim pridelkom. Od začetka je obilo solate, ki dajo deklitam lepoto, fantom pa moč. Zato je tudi mama tako lepa in očka tako močan, ker sta že v otroških letih oba rada jedla solate. Poleg solate je poleti dosti zelenega sočivja, mladega graha in stročjega fižola, v ravnini pa kumar, ki gredo posebno v hudi vročini v slast. Otroci se vesele prvih jabolk, ki so zreli o svetem Jakobu in jim pravimo zato jakobci. Ali bolj željno kakor vrtno pričakujejo marsikje poljsko novino. Prvi krompir je kmalu po svetem Petru in Pavlu, in kjer je sila, tudi novino brž omlatijo in nesejo v mlin, da je spet kruh pri hiši. Če ni sile, se ne žurijo tako in pusté žito nekaj časa v kozelcih, da še pozori. Z mlačvijo začno šele proti Veliki maši, da so s tem delom gotovi, ko je treba v drugih pasjih dneh otavo spraviti.

Po hribih je novina seveda bolj kasna kakor po dolinah. Zato pravijo za kakšen kraj, ki visoko leži, da tam pšenica pod snegom zori. Zori namreč kasno, a v hribih marsikdaj že med mašami zapade sneg, ki se pa k sreči ne drži.

Med mašami pravimo dnem od praznika Marijinega vnebovzetja ali Velikega Šmarna do praznika Marijinega rojstva ali Malega Šmarna. Med mašami je zadnji in najlepši del poletja. Še je vroče, vendar take neznosne pripeke ni več, vreme je stanovitno in sadja je že obilo. Soparica več ne zastira razgleda, blesteči se oblaki leže v dolgih ograbkih nad hribi na obzorju in drevje stoji po pospravljenih logeh mirno kakor bi premišljevalo. Rast se mu je ustavila, doseglo je višek. Še malo časa, pa bo jelo listje v senci pod krošnjo odmirati, in potem gre pot navzdol, čim dalje bolj navzdol...

Ko se med mašami za to poletje naužijemo kopanja, se odpravimo neki dan na božjo pot k Mariji. Daleč se sveti bela cerkev in od vseh strani hite romarji k nji. V cerkvi molijo otroci, da bi se v novem šolskem letu dobro učili, matere, da bi bile družine zdrave, očetje, da bi bilo dovolj zaslužka in kruha, a stare matere za pravi um in pravo pamet nam vsem ter za srečno zadnjo uro sebi. Visoko v oltarju, ki je ves v lučih, pa kraljuje Marija, stiska k sebi Jezuščka in gleda množico prošnikov pod seboj. In kdor se ozre k nji, vidi, da je pogledala prav njega. Tako se potolažen vrne.

Pred malo mašo navadno hudi nalive preženejo vročino pasjih dni in kopanja je tudi za vnete kopalce konec. Voda nas ne mika več. Že plavajo po nji posamezni vrbovi lističi in mehurji, a veter mraži kožo in drevje šelesti nenehoma kakor bi tožilo.

Zdaj je spet šola in z njo brige in skrbi. Očka je siten, ko mora toliko denarja šteti, mama toži, da je vsako leto več nepotrebnih knjig in zvezkov, haska od učenja pa vsako leto manj. Otroci na vse to molče, ali marsikateremu se zvečer stisne srce, da bridko vzdihne: zakaj ni več poletja, ali zakaj nisem vsaj ptič, da bi lahko odletel in ne bi bil nikomur v nadlego!

Res, bridko je, ali pomoči ni. Poletja je konec, preživeli smo ga kakor v prelepih sanjah, a lepe sanje niso nikoli dolge.

Ob stoletnici samokresa

Ko si je Samuel Colt l. 1836., bilo mu je tedaj enaindvajset let, dal patentirati v Evropi in Ameriki svoj izum vrtilnega samokresa, je že naredil dovolj za svoje bodoče življenje in si s tem ustvaril podlago za poznejše bogastvo in slavo.

Mladi Colt je bil jako doživljajev željan dečko. Tudi za svoj izum se ima zahvaliti samo hrepenenju, da bi videl mnogo sveta in potoval od enega konca naše zemlje do drugega.

Rojen je bil 1814. v mestecu Hartfordu v državi Connecticut (izgovori: konétiket), eni najmanjših držav Severne Amerike. Ko mu je bilo 14 let, se mu je zdelo, da je že dovolj dolgo posečal domačo šolo. Ker pa njegovi starši niso bili prav takega mnenja, je deček, ki je imel nenavadno močno voljo, sklenil pobegniti od doma. Zelo zapeljivo se mu je zdelo, da bi kot mornar napravil pot v Indijo. In res, takoj, ko se mu je ponudila prilika, se je udinjal kot mornariški vajenec. Vožnja je šla mimo Londona, kjer je dobil Colt dovoljenje, da sme za nekaj ur na kopno, da si ogleda zanimivosti mesta. Prišel je tudi v Tower (izgovori: tauer), v nekdanjo londonsko trdnjavo, v kateri je bil muzej starega orožja. To srečno naključje je bilo povod, da je izumil samokres ali revolver (beseda revolver je vzeta iz angleščine; revolver-pistol je vrtilna pištola, s posebnim vrtilnim mehanizmom opremljeno kratko ročno orožje, s katerim lahko oddamo določeno število strellov drugega za drugim). V tem muzeju je namreč videl Colt staro vrtilno arkebuzo (dolgo puško iz 16. stoletja) iz časov kralja Henrika VIII., ki je spravila Colta na misel,

da bi se dalo na enak način napraviti tudi pripravno ročno orožje. Ta misel ga ni zapustila. Najprej je končal Colt svoje potovanje. Ko je prišel nazaj v Ameriko, se mu je šola spet priljubila. Končal je študije, postal inženjer in učitelj kemije.

L. 1836. pa je stopil Colt s svojim izumom, na katerem je delal leta in leta, pred javnost. Izum je predstavljal precejšnje izboljšanje tedanjega ročnega orožja; zakaj s tem novim orožjem je bilo mogoče oddati šest strellov drugega za drugim, konstruirano je bilo pa tudi tako, da se je po vsakem strelu, torej po vsakem napetju petelina, postavil pred njega nov naboj.

Takoj po svojem izumu je moral doživeti Colt, kakor v splošnem vsi izumitelji, precej razočaranj. Čeravno je že l. 1837. ameriška vojska uporabljala Coltove samokrese v svoji uničevalni vojni zoper Indijance iz Floride, je bilo vendar povpraševanje po njih le majhno. Tako so morali tudi tovarno, ki jo je bil Colt ustanovil l. 1836, za izdelavo svojega izuma, l. 1839. zopet zapreti. Toda ko je osem let pozneje izdalo ameriško vojno ministrstvo nalog za nabavo tisoč novih Coltovih samokresov, je prišla sreča k izumitelju. Njegovo orožje je postalo splošno znano in je bilo kmalu v rokah nešteti ljudi. Predvsem so spoznali veliko vrednost tega orožja naselniki in lovci na divjem Zapadu Amerike v bojih zoper ljudi in živali. Brez Coltovega samokresa si ni bilo mogoče predstavljati nobenega izseljenca, ki so v tistih časih trumoma zapuščali svoje domove v Evropi in se selili v Kalifornijo in Avstralijo.

Ko pa je prišlo drugo večje naročilo v vojaške svrhe, je ustanovil Colt veliko družbo za izdelovanje orožja. Ta se je kmalu razvila v ogromno podjetje, ki je bogato nagradila dobro pogodeno zamislek štirinajstletnega mornarčka.

Samuel Colt je umrl l. 1862. v Hartfordu kot jako bogat človek.

Kdo bo prvi?

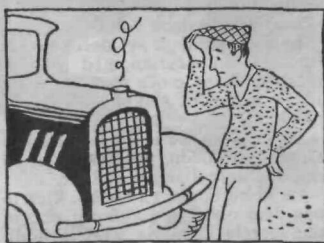
Danes ima god naš ded,
voščit pojde vnukov pet.
Zlat cekin dobil bo oni,
ki se prvi mu pokloni.

Janez je zapregel voz;
lep za sabo že ima kos,
kar kolo se stre in sname:
„Dolgo čakal ded bo name!“

Pavel vzame si kolo,
stavim, da on prvi bo.
Poči duša — glej ga spaka! —
nanj cekin pač več ne čaka.

Mirče avto zapodi,
misli, da cekin dobi,
toda zmanjka mu bencina:
„Škoda zlatega cekina!“

Tone pa letalo ima,
kajpak da bo prvi ta!
A motorja ni prav volja,
fant pristane sredi polja.

Miro pa jo mahne peš,
ker je vedno čil in svež.
Prvi on pri dedu bil je
in cekinček zlat dobil je.

Posoda s tisoč učenostmi

(Kresna pravljica)

To se ni zgodilo danes, ne včeraj, nego pred davnimi, davnimi časi.

Med širnimi bukovimi gozdovi je živel v leseni kolibi reven ogljar s svojo ženo. Imela sta edinega sina, ki se je imenoval Veselin.

In dečko je po pravici zaslužil svoje ime, zakaj bil je res zmeraj vesel otrok, v svoji osamljenosti sredi temnih goščav ves srečen in skoraj nikoli slabe volje.

Le redkokdaj je šel deček Veselin s svojim očetom med ljudi, v mesto, kamor je oče vozil oglje, da je za izkupiček nakupil živeža in obleke.

Pa še takrat se je Veselinu takoj stožilo po gozdu, po živalih, ki so mu bile najboljše prijateljice.

Če ni bil doma, za kolibo, kjer je oče žgal oglje in je skoraj noč in dan gorela kopa, je Veselin hodil po gozdu, plezal na drevesa, pel, vriskal in bi se bil najrajši pogovarjal s svojimi živalmi, če bi razumel njih govorico.

Pa je na žalost ni razumel.

Na dan pred kresnim večerom je osemletni Veselin spet lezel pod košatimi bukvami navkreber, da bi na jasi, ki je na vrhu hriba skrita čepela med drevesi, natrgal zlatorumenih kresnic in praproti za praznik Janeza Krstnika.

Mimogrede se je Veselin ustavil pod bukvijo, kjer je lansko leto pobral malega nebogljenčka kosa, ki je bil padel iz gnezda. Splezal je na drevo in položil mladiča nazaj v gnezdo.

Vesela kosova pesem se je zdaj razlegala izmed vejevja. Deček je prisluhnil. — Kaj je to?

Že tolikrat je slišal kosa peti, a še nikoli ni razumel njegovega petja.

Zdaj pa naenkrat natanko razume, kaj kos žvižga.

Nocoj bo kresna veselica, mi je povedala lisica; na jasi gori, kamor greš, podrobneje o tem izveš.

»Hvala ti, dobri kosek!« je radostno vzkliknil Veselin. »Odkod le ta tvoja nenadna prijaznost?«

»Ali ne veš, da bo nocoj kresni večer? Kdorkoli ta dan s tako čistim in usmiljenim srcem, kakor je tvoje, stopi v ta gozd, mu je dano, da razume govorico vseh gozdnih prebivalcev. Zdravstvuj, dečko!«

»Na svidenje, ljubi kosek!« se je poslovil Veselin in že ubiral pot navzgor proti jasi.

Srečal je zajca, ki se je z dolgim skokom pognal preko steze in obsedel na zadnjih nogah pred dečkom.

»Kam pa tako urno, zajček?«

»Neznansko se mi mudi danes,« je odvrnil zajec.

»Po vsem širnem gozdu moram razbobnati, da je nocoj gori na jasi kresno slavje. Zdravstvuj!«

»Srečno pot!« je deček zaklical za zajcem, ki je bil že izginil za parobkom.

Veselin je dospel na jaso. Prvo, kar je zagledal, je bila lisica, ki je svoj košati rep vihtela po okroglem prostoru, obdanem z visokim biljem in praprotoj.

»Dober dan, gospa lisica,« je pozdravil Veselin, ki ga je zavest, da se lahko pogovarja z živalmi, delala na moč korajžnega.

»A ti si, Veselin,« ga je lisica lokavo pogledala.

»Glej, glej, kdo bi si mislil, da boš zdaj prišel sem gor. Kaj pa je novega?«

»O, nič posebnega,« se je nasmehnil Veselin. Silno zabavno se mu je zdelo gledati, s kakšno ihto opleta lisica s svojim repom sem in tja po prstenih tleh. Ni si mogel kaj, da bi je ne vprašal:

»Kaj pa delate, gospa?«

»Pometam, pometam,« se lisica niti za hip ni ustavila, nego se je še hitreje sukala in s svojim ome-
lom metala prst na vse strani.

»Zakaj pa pometate?« je hotel vedeti Veselin.

»Presneto si radoveden, fante,« se je lisica skoraj razhudila. »Če bi

gor. Danes si prišel po kresnice in po praprot, kajne?«

»Dà,« je pritrdil Veselin, ki se ni mogel načuditi, da lisica vse tako dobro ve.

»Kar brž natrgaj, nesi domov, o mraku pa se vrni, če se hočeš udeležiti tekme za posodo s tisoč uč-
nostmi.«

bil kdo drugi, bi mu prgišče prsti v obraz zagnala, zato ker me pri delu moti. Tebi, Veselin, pa rade volje povem. Na tem mestu, kjer pometam, bo nocej stala zlata posoda s tisoč učnostmi. Vse živali bomo tekmovali zanjo. Ti bi prav za prav ne smel biti poleg, ker si človek in ljudje so že tako dovolj učeni. Toda na sinočnji seji smo sklenile, da bo tebi izjemoma dovoljeno, udeležiti se tekme, zato ker si zelo priljubljen med nami vsemi.«

»Ali ste vedele, da pridem?« se je Veselin vprašujoče ozrl v lisico.

»Hentana radovednost — seveda smo vedele, saj često prihajaš sem

»Bom, gospa lisica, bom,« je za-
trjeval Veselin in hitel trgati kres-
nice. Kmalu jih je imel polno naro-
čje in nekaj praproti vmes.

Poslovil se je od lisice in zdirjal domov. Očetu in materi je vse po-
vedal, še tega ni zamolčal, da so ga
gozdne živali povabile na tekmo. Mati se je smejala in menila:

»Otrok, otrok, kakšne marnje si izmisliš!« Oče pa je sinčka ostro posvaril:

»Veselinček, ti preveč laziš okoli po gozdu in si od tega beganja že čisto ponorel. Pusti živali, naj same tekmujejo. Ti pa se lepo spravi in pojdi spat.«

»Ali mislite, da so te besede odvrnile dečka od njegove namere? Kaj še?!

Ko se je prvi mrak začel spuščati nad vrhove tisočletnih bukev, jo je Veselin ob ugodnem trenutku popihal iz kolibe.

Na poti je dohitel — medveda.

Pa se ga ni prav nič ustrašil, kakor bi nemara kdo izmed vas pričakoval, nego ga je prijazno ogoril:

»Ali tudi na slavnost, striček kosmatinček?«

»Tudi, tudi,« je zagodrnjal medved. »Pozna sva že, Veselinček. Veš kaj, zajaši me, da ne boš mudil.«

Veselin si tega ni dal dvakrat reči in je kar koj zajahal medveda.

Ko sta prispela na jaso, je bil tak živ-žav vsenaokoli, da bi bil Veselin kmalu pobegnil, če bi ga ne bil medved zadržal.

Tekma se je bila namreč že pričela.

Lisica je stala na bukovem štoru in vzkliknila:

»Ena, dve, tri — kdo je naslednji?« Vsaka žival ali ptica je morala nekaj povedati ali zapeti na čast kresnemu večeru.

Jazbec, kuna in krokar pa so sodili. Tistemu, ki bi najlepše povedal ali zapel, bi pripadla posoda s tisoč učenostmi. Ta posoda, bliščeča se kakor sonce, je stala sredi jase.

Že skoraj vse živali in ptice so se zvrstile, a nobena še ni povedala kaj takega, da bi bilo odboru treh vseč.

Po navadi si je vsako leto priborila posodo s tisoč učenostmi kakšna lisica. Letos pa lisic ni bilo, ker so jih bili kmetje iz okoliških vasi, kamor so hodile krast kokoši, že docela iztrebili.

Edina ta, ki je bila predsednica nocojšnje slavnosti, pa se je tekmi odrekla, češ da je že dovolj izkušena in torej ne potrebuje nobene učenosti več.

»No, Veselinček, zdaj pa nam ti kaj povej,« se je lisica obrnila k dečku, ki je slonel ob deblu smreke in se pri tekmi sijajno zabaval.

Veselin je stopil naprej in pogumno začel:

Kaj pove naj Veselin, revnega ogljarja sin? Imeniten to je kres in ugaja mi zares Mislim, da otrok noben ni bil še tako učen, kakor jaz nocoj. Holadrija, hoj!

In deček se je veselo zavrtil in zaplesal po jasi. Vse je pritrjevalo. Odbor treh, jazbec, kuna in krokar, pa je soglasno sklenil:

»Tekma je končana. Posoda s tisoč učenostmi je tvoja, deček Veselin.«

Nato so se živali razšle in Veselin je ostal sam na jasi.

Počasi se je približal zlati posodi. Bila je podobna vazi za cvetlice, vsa okrašena s čudnimi napisi in podobami.

Komaj se je Veselin posode dotaknil, se je dvignil iz nje oblak dišečega dima in pred dečkom je stal bradat mož z belo haljo, pretkano z zlatimi zvezdami in prepasano z zlatim pasom.

»Š čim ti morem služiti?« se je priklanjal pred dečkom.

Veselin se je sprva prestrašil, toda takoj se je opogumil:

»Kdo pa ste, mož?«

»Jaz sem čarovnik Kres, učen od zemlje do nebes; karkoli si le poželiš, v trenutku tistem že dobiš.«

»Res?« je zaploskal Veselin.

»Potlej — potlej pa mi dajte tak voz brez konja, da me urno popelje domov.«

Ni še dobro izrekel, že je bila želja izpolnjena. Majhna, srebrno prepleskana kočija je čakala na jasi, da sede deček vanjo. Tudi zlata posoda je že bila v kočiji, a čarovnik je bil izginil kakor kafra. Drevesa so se bila razmaknila, bela pot se je vila s hriba proti ogljarjevi kolibi. Veselin je sedel v kočijo, ki je kar sama zdrdrala navzdol.

Kakor bi mignil, je bil Veselin doma. Ne da se povedati, kakšno veselo presenečenje je zavladalo pri ogljarjevih. Saj je bilo konec revščine; posoda s tisoč učenostmi je delala čudeže. Na mestu, kjer je stala lesena koliba, je naenkrat zrastle visoka palača, dom Veselina in njegovih srečnih roditeljev.

Učenost in slava malega dečka je segla daleč v svet in je zvedel o njej sam kralj tiste dežele.

Povabil je torej dečka na dvor in ga imenoval za svojega prvega ministra.

Deček Veselin je rasel, rasel in se razvil v postavnega mladeniča. Posodo s tisoč učenostmi je imel vedno pri sebi, v svoji sobi, ker se je bal, da bi mu je kdo ne ukradel.

Kakor je bil Veselin še mlad, je bil vendar največji učenjak v deželi. Na vseh poljih znanosti in umetnosti je bil doma in je učenost dobesedno kar iz rokava stresal. Pa tudi drugi so bili deležni čudodelnih dobrot iz zlate posode.

Celo pastirji na pašah so tako učeno govorili, da nikoli tega.

Skratka, vsa dežela je postala vzor modrosti in učenosti.

To splošno ljudsko blagostanje pa je vzbudilo zavist pri kralju sosedne dežele. Napovedal je svojemu sosedu vojno. Vojaki so vpadali čez mejo, pustošili zemljo in morili ljudi.

Kralj je zaskrbljen vprašal Veselina:

»Kaj naj storimo, da se ubranimo sovražnika, ki je veliko močnejši od nas? Naši vojaki, kar jih imamo, so vse preveč učeni, da bi se mogli meriti s surovim vojskovanjem nasprotnika.«

»Brez skrbi, o kralj,« je odgovoril Veselin. »Tudi učenost bo pomagala. Moja zlata posoda me še nikoli ni pustila na cedilu, pa me tudi zdaj ne bo. Čarovnik Kres mi bo pričaral tak stroj, da bo na mah pokosil vse sovražnike. In tako bomo rešeni.«

Vse to bi se bilo bržkone tudi zgodilo, če bi ne bilo na svetu — izdajstva. Veselinu je bil namreč kralj namenil svojo hčer za ženo. Kraljična, ki je bila lepa kakor jutrnja zarja in silno lahkoživa, pa ni marala za mladega, učenega ministra, čeprav je bil drugače sila zal mladenič. Njeno srce se je vnelo za kraljeviča iz sosedne dežele že takrat, ko sta bila kralja še prijatelja. Ni ga mogla pozabiti niti sedaj v času medsebojnih sovražnosti in mu je na skrivaj poslala sporočilo, naj pride z zanesljivimi prijatelji na očetov dvor.

Neke temne noči, ko je na dvoru že vse počivalo, se je pritihotopil kraljevič s svojimi ljudmi pred grad. Kraljična ga je čakala in mu odprla skrivne duri. Še prej pa je zvalila Veselina v svojo sobo in ga tam omamila z opojno pijačo, da je mladenič trdno zaspal. Nato je peljala tujega kraljeviča v sobo, kjer je bila shranjena posoda s tisoč učenostmi, in pokazala nanjo.

»Vidiš, ta posoda je izvor vse Veselinove sreče, pa tudi nesreče za vašo deželo. Odnosite posodo in blagostanje se bo preselilo k vam. Jaz pobegnem s teboj.«

Kraljevič je zapovedal in vojaki so navalili v sobo, da bi se polastili zlate posode. Pri tem pa je nastal ropot, ki je vzbudil Veselina v kraljičini sobi.

Brž se je predramil in planil proti vratom. Bila pa so zaklenjena. Z vso silo se je Veselin zagnal vanje, da so odleteli zapahi in je v naslednjem trenutku že stal s sabljo v roki pred razbojniki.

Medtem so že tudi prihitele dvorne straže. Pričel se je boj na življenje in smrt.

Veselin je branil posodo, ki so jo napadali na vsak način hoteli odnesti ali uničiti.

Med hruščem in razgrajanjem so sovražni vojaki sekali s sabljami po posodi, ki se je rzsula v črepienje.

Ko je Veselin to videl, je v besnem srdcu skočil v kraljičino sobo, kamor se je bila skrila kraljična.

»Kaj si naredila, izdajalka?« je zavpil nad njo in dvignil sabljo, da bi jo prebodol.

Tedajci se je oglasil kralj za njegovim hrbtom.

»Pusti kraljično, Veselin, ne prelivaj krvi. Hujša bo kazen za njeno izdajstvo, če jo jaz, njen lastni oče, prekolnem.«

In kralj se je obrnil k hčeri.

»Vse svoje žive dni bodi bitje, zavrženo od luči, od sonca. Samo v temi naj ti teče življenje. Še tisočletja bodo minila, preden se bo rodil človek, ki te bo rešil.«

Kraljična se je pri priči izpremenila v nočno ptico ujedó in zletela skozi okno.

Od tistega dne, ko so bili razbili posodo s tisoč učenostmi, je blagostanje v deželi vidno pojemalo.

G u s t a v S t r n i š a

Pastirček Blažek

Vsi pastirji so se jezili na vročino in zabavljali nad poletjem, le sosedov pastir Blažek se je samo smejal. Bil je revček brez staršev a vedno vesel deček. Poletje je posebno ljubil, za vročino se sploh ni menil, čeprav mu je znoj curkoma lil po obrazu. Zadolvoljno je tekal za živino in žvižgal. Kadar so njegovi tovariši le preveč zabavljali, jih je tolažil:

»Poletje še prehitro mine! Ali ni prijetno in zdravo v topli prirodi? Kaj če nas sonce opeče, ne škoduje nam in v senco se lahko skrijemo! Toda, koliko dobrot nam nudi poletje, samo poglejte! Kopljemo se, kako je prijetno, ko nam drugujejo mili žarki, cvetke povsod klijejo in dehte in ptice že zarana prepevajo svoje vesele popevke!«

Veselin od žalosti ni mogel več zdržati na dvoru in je pobegnil v svoj rojstni kraj, med širne bukove gozdove.

Tam ni bilo več palače, ki jo je bil nekoč pričaral čarovnik Kres, tudi očeta in matere ni bilo več med živimi. Le revna ogljarska koliba je še čepela sredi gozda kakor včasih.

Veselin se je naselil v nji, žgal oglje, se staral in premišljeval o človeški usodi. In kakor nekdanj je bil dober prijatelj gozdnih živali. Samo ene ga je bilo strah: sove, ki je ob večerih ždela na drevesu pred kolibo in žalostno skovikala.

Veselin je vedel, da je sova tisto bitje, v katero je kralj zaklel svojo izdajalsko hčer.

Vedel pa je tudi, da posode s tisoč učenostmi ne bo nikoli, nikoli več; živela bo samo pravljica o njej in še poznim rodovom pričala o minljivosti vsega posvetnega.

Včasih, ko je ležal pod grmom in za časek zadremal, je zagledal v sanjah prijazno vilo, ki ga je opazovala in potem vzela v roke biserni lok, segla po sončnem žarku, ga napela na zlato napero in že je zadonela čudežna pesem.

»Kdo si vendar?« jo je nekega dne vprašal.

»Vila sem, hčerka Poletnika. Pojdi z menoj!«

In pastirček je šel in strmél. Kamor je stopil, je zazrl nova čuda. Trava se je izpreminjala in blesketala v vseh mogočih barvah. Namesto rose so se lesketali na cvetju sami biseri, ki so ga kar težili. Omamljivi vonj se je širil okoli, a ptice pevke so pele tako opojne pesmi, da takšnih še nikoli ni slišal.

Dospela sta na rožno planjavo, ki je Blažek še ni videl. Povsod so kipele in dehtele same rože. Sredi njih se je dvigal sijoč prestol in na njem je sedel visok, krepak mladenič, kojega obraz je sijal kakor samo ognjeno sonce.

Ko se je deček približal, je opazil, da ima mladenič na glavi blestečo, diamantno krono. Takoj je Blažka nagovoril:

»Jaz sem vladar Poletnik in rad imam svoje prijateljke. Moja hčerka mi je že pravila o tebi in zdaj sem vesel, da si prišel k nam! Obdaril bi te z biseri in cekini, a vse to prevzame človeka. Ker te ljubim, ti ne dam tega slepila, ki vsakega zapelje in mu zamori čut usmiljenja in ljubezni do bližnjega! Pridi slednji dan, ko bo zahajalo sonce, z mojo hčerko semkaj in moji modri duhovi te bodo marsičesa naučili, kar ti bo koristilo za vse življenje! To naj ti bo moje darilo, ker sem ti pravi prijatelj!«

Pastir se je zahvalil in se obrnil, pa je začuden opazil, da leži spet za grmom na paši.

»Ali sem sanjal, ali je bilo res?« se je vprašal in takoj sklenil, da pride drugi dan spet pod grm.

In tako je prihajal vsak dan in vsekdar ga je čakala vila, ki ga je potem odvedla s seboj.

Včasih so ga iskali pastirji, pa ga niso mogli nikjer najti, kakor bi se bil udril v tla.

Deček je hodil v kraljestvo Poletja, kjer so ga pridni in modri pritlikavci uvajali v skrivnosti narode in ga poučili, kako mora obdelovati zemljo, kako krmiti in pasti živino in kako sploh delati, da mu bo zemlja dala, kar ima.

In Blažek si je vse zapomnil. Moral je poskušati tudi sam. Z majhnim oralom je oral zemljo in jo posejal, krmil živino in jo pasel.

Naposled je bil vladar z njim zadovoljen, dejal mu je:

»Čez štirinajst dni boš podedoval nekaj premoženja, ne smeš prodati kočice in njiv, ki jih dobiš. Kmalu doraseš in tedaj se spomni na naše nauke in srečen boš!«

Blaže se je spet predramil pod grmom. Še in še je prihajal tja, a vile ni ni bilo več.

Ko se je poslavljalo poletje in je prihajala krasotica jesen, je zagledal v daljavi blestečega vladarja, sijočega kakor sonce in poleg njega ljubko vilo, nežno kakor prosojno meglico, ki sta zginjala v višavi in mu mahala v slovo.

Blaž je res podedoval skromno hišico in tri njivice po stricu, ki mu je umrl na Westfalskem, kjer je delal v rudniku. Takoj se je spomnil na kralja Poletnega in prosil svojega varuha, da je dotlej opravljal njive, da je sam dorasel. Komur je Blažek odslej pasel krave, se je čudil, kajti najlepše so bile in največ mleka so dajale. Vsi sosede so ga hoteli za pastirja in ga izpraševali, kje je vzel svojo pamet, da zna najti tako sočno pašo, saj jo imajo tudi druge krave, a nobena ni taka.

Deček se je smehljal in molčal. Čez nekaj let je postal sam svoj gospodar, čeprav šele dvajsetleten. Prišel je delati doma. Vedno se je spominjal svojih malih učiteljev pritlikavcev, ki so ga mnogo naučili in mu svetovali, naj pri vsakem delu vztraja, da bo uspeval in bo srečen.

Danes je Blaž trden posestnik in imovit mož.

Ponoči . . .

Pridni dečici na čast
je šla luna ovce past,
ovce-zvezdice srebrne.
Zvezda se utrne,
ovca-zvezda zvrne
se v globok in črn prepad . . .

Luna se razžalostil,
za nesrečno zvezdico hiš . . .
Pridna dečica pa spi
in ne ve, kaj se godi . . .
Luno sreča sonček mlad,
lunica zbeži —
deca pridna se zbudi!

Marijana Željznova - Kokalj

Polička športnega strička

Le še nekaj dni vas, dragi prijatelji-športniki, loči od velikih počitnic. Skoraj tri mesece prostosti in počitka ste kar zaslužili, saj ste bili povečini vse leto marljivi in pridno ste se učili. Za trudom in delom pride počitek. Okrepili se boste v svežem zraku in toplém soncu za novo šolsko leto, da vam bolezen ne bo delala ovir pri učenju. Pridno boste hodili na izlete ali izprehode. Sedaj poleti je čas za gojenje vseh vrst športov, razen zimskih. Izberite si vsak tisti šport, ki vam najbolj ugaja, pa ga gojite — toda zmerno, da ne boste škodovali svojemu zdravju. Mislim, da se ne motim, če rečem, da ste si skoraj vsi izvolili kopanje in plavanje. No, ali nisem uganil? Kaj je prijetnejšega, kakor v poletni vročini plavati v hladni vodi? Sončili se boste, in če vas bom srečal, se bom kar ustrašil, misleč, da so prišli k nam zamorci iz Afrike.

Povedal vam bom nekaj o plavanju. Plavanje, to je najbolj zdrav šport. Saj v kopaljščih ni nobenega prahu, v vodi pa tudi ne. Plavanje vam širi pljuča, trake in noge. Ali poznate našega rekorderja Draška Wilfana? To vam je širokoplečat fant! In če hočete postati taki, kakršen je on, morate prav pridno plavati. Vsi poznate »žabje« plavanje, ki ga v športu imenujemo prsno plavanje. Druga vrsta prsnega plavanja je »Butterfly-stil« (izgovorite BATERFLAJ); mi mu pravimo metuljkovo plavanje. Naučite se ga lahko sami. Leči morate v vodo na prsi, nato pa zavihtite obe roki istočasno po zraku naprej, nato ju potegnite iztegnjeni po vodi pod telo, potem pa zopet iz vode itd. Z nogami pa plavajte kakor pri »žabjem« plavanju. Slišali ste prav gotovo o crawlju (izgovorite KRAVLJ). Vsi ste to plavanje tudi že videli. Plavač pri crawlju vihti izmenoma enkrat desno in potem levo roko po zraku naprej, jo zasadi v vodo in potegne pod vodo do kolena, potem jo spet zavihti itd. Z nogami pa dela, kakor bi gonil kolo. Poskusite, morda se vam bo posrečilo, da se naučite tega najhitrejšega

plavanja. Hrbtni crawl je enak prsnemu, le da plavač leži s hrbtom na vodi.

Vsi poznate nogomet in hazeno, v vodi pa igrajo plavači waterpolo. Ta igra je slična nogometu, le da tu igra na vsaki strani po 7 igralcev.

V Ljubljani bomo videli v juliju izbirno plavalno tekmo za berlinsko olimpijado. Vsi plavači prav pridno trenirajo, vsak bi rad v Berlin. Le škoda, da jih bo prav malo izvoljenih, kajti udeležba je prav draga in denarja je malo. Šli bodo pač samo najboljši od najboljših.

Posebno velik lahkoatletski dogodek se obeta Ljubljani, kjer se bo vršila Balkaniada, pri kateri bodo sodelovali vsi narodi Balkanskega polotoka: Albanci, Bolgari, Grki, Jugoslovani, Rumuni in Turki.

Najbolj smo vsi radovedni, kako se bodo odrezali naši na Olimpiadi. Težko je ugibati. Vemo pa vsi, da so naši fantje in dekleta zanesljivi, da bodo napeli vse sile, da svoji domovini prinesejo čim več slave. Zelimo jim vsem prav mnogo uspeha!

V nedeljo 31. maja se je vršilo v Ljubljani na Taboru tekmovanje v telovadbi med češkoslovaškimi in našimi sestrami Sokolicami. Čehinje so porazile naše. Zasedle so prvih šest mest. Najboljša Jugoslovanka je bila sestra Tuša Hribarjeva iz Ljubljane, ki je dobila 7. mesto. Zmagala pa je sestra Vlasta Foltová iz Prage. Sestre iz Prage so se takoj v ponedeljek vrnile v češkoslovaško prestolnico, da nadaljujejo trening. Pravijo, da si hočejo zopet priboriti svetovno prvenstvo na Olimpiadi. Mi jim ga prav iz srca privoščimo.

V Grazu (Avstrija) se je ta mesec vršil lahkoatletski dvoboj: Ljubljana - Graz. Zmagal je Graz z 81 točkami, Ljubljana pa je dobila 72 točki. Ljubljancani pa so postavili nov jugoslovanski rekord v štafeti 4×800 m v času 8 minut, 15 sekund in $\frac{5}{10}$ sekunde.

V Zagrebu se je vršilo tekmovanje v tenisu za Davisov pokal med Češkoslova-

sko in Jugoslavijo. Jugoslovani so po krasni igri zmagali s 3 : 2.

Nogometna reprezentanca Jugoslavije je igrala v Bukarešti (Rumunija) proti rumunski. Rumuni so nas porazili s 3 : 2.

Nogometna reprezentanca Ljubljane je bila v gosteh pri celovški reprezentanci. Zmagal je Celovec z 9 : 2 s pomočjo sodnika, ki je bil zelo pristranski. Celovčanom je hudo, da ga je sodnik tako polomil, ter so se prav lepo opravičili in izjavili, da bodo naše fante zopet prav radi sprejeli v goste. Sodil pa bo prihodnjic sodnik, ki bo nepristranski in ne bo »navijal« za Celovec.

Novi nogometni klub »Ljubljana« si je sicer pridobil naslov prvaka ljubljanske nogometne podzveze, toda še vedno ne igra tako dobro kot smo od njega pričakovali.

Na Dunaju je avstrijska reprezentanca porazila angleško z 2 : 1.

V Nauheimu (Nemčija) se je vršil šahovski turnir. Prvo in drugo mesto sta si priborila naš znanec Aljehin in dvajsetletni Estonec Veres. Naš mojster dr. Vidmar je zasedel 7. mesto.

Sedaj se ne bomo videli več ko dva meseca. Strašno dolgčas mi bo po vas. Veseli

V ljubljanski Iliriji vežbajo crawl

me pa, da vam bom mogel v jeseni povedati mnogo zanimivega. Upam, da bo moja polička tako polna, da se bo kar šibila pod težo zanimivih športnih dogodkov. Vsem iz srca želim, da preživite počitnice kar najprijetnejše. Upam, da bo število poličkarjev v jeseni še večje. Pridobivajte polički prijateljev!

Na svidenje in zdravo!

VAŠ ŠPORTNI STRIČEK

V tihem logu . . .

V tihem logu senčica,
v senci čista vodica,
v vodi plava ribica,
ribica vesela —

Kraj vodice tratica,
v trati skrita stézica,
gre po stézi deklica,
deklica vesela —

Plavaj, riba, po vodici,
hodi, dekle, po stézici,
hodi venomer tako,
da bo zmeraj s tabo sreča,
kakor bistra voda teče
z malo, gladko ribico!

V tihem logu senčica,
v mladem srcu pesmica,
poje pesem deklica,
deklica vesela.

Plava riba — ribica,
poje dekle — deklica,
da še sonce z vrh neba
se ji ljubko nasmehlja.

Petelin Kikec in Telebanci

Berač Martin Sirotič je dočakal devetdeseto leto svojega težkega življenja, potem pa je kar na lepem izdihnil dušo. Prebival je za vasjo, imenovano Telebane, ob gozdu v stari zapuščeni koči, ki je že razpadala. Nihče ni hotel biti njen lastnik, oba mejaša sta se branila te podrtije, ker nista hotela imeti opravka s strahovi, ki da so nekoč v tej koči domovali.

Že tri dni je berač Martin Sirotič mrtev ležal na smrdljivi slamnjači polomljene postelje, ko so šele ljudje doznali za njegovo smrt. In še zdaj se ne bi bilo to razglasilo, da ni beračev petelin Kikec, edini tovariš rajnega, že tri dni skoro brez prestanka iz koč kikirikal. Pa se je vaščanom v Telebanah to petelinovo ravnanje vendarle čudno zdelo in radovednost jih je nadlegovala, kaj bi za tem kikiranjem moglo biti. Pa so le javili vso stvar, kakor je to treba, županu telebanskemu.

Župan Vampič je bil ugleden po svoji veliki pameti in pravicoljubnosti prav tako kakor po svoji telesni obilnosti, zakaj tehtal je natanko poldrug cent žive teže. Obotavljal se ni. Sklical je vse občinske odbornike, ki se jim je pridružil mogočni občinski tajnik in policaj Mirsidaj s košatimi brki in bridko sabljico v roki. In so se napotili h koči, iz katere se je zdaj in zdaj oglasil petelin Kikec s hripavim, plašnim petjem.

Lesena koča je bila že močno razdejana, povsod je kazala špranje. Trohnoba in revščina sta tod širila duh.

Prvi se stopil policaj Mirsidaj s pogumnim korakom. Zagledal je posinelo, negibno beračevo lice, okrenil se je in naznanil važno novico:

»Občinskemu odboru v Telebanah se na znanje daje, da je Martin Sirotič, po poklicu berač, stanujoč v tej koči, umrl. Tako je!«

Res je bilo tako in se je to uradno ugotovilo. Občinski možje so se razgledali tudi okoli sebe po tem, kar bi imel berač imovine. Bila je tu postelja z očrnelo odejo, nekaj razcefrane obleke in cunj, dvoje lesenih zabojev, skrinja in sod, lesena klop z mizo in seveda tudi petelin Kikec, sicer droben, tudi ne več mlad, a še dokaj dobro ohranjen, z belim, rjavim in črnim perjem. O denarju ni bilo nikjer sledu. Velik siromak je bil berač, in če je kdaj kaj prihranil, je na starost gotovo porabil.

Župan je velel vse najdeno popisati, ker je bilo treba dati beračeve reči na dražbo in v prodajo, da bi tako občina prejela vendar kaj denarja za stroške ob beračevem pogrebu in zlasti še za krsto.

Vsi so pohvalili modro županovo skrb za korist občine. Kočo so zaklenili in zapečatili, tudi petelina so v njej pustili. Še tisti dan so berača tiho brez vencev, govorov, solz in pogrebcev pokopali. Policaj Mirsidaj pa je od hiše do hiše hodil vabit ljudi, naj se udeleže dražbe beračevega imetja, ki bo prihodnje jutro.

K dražbi se je zbrala skoro vsa vas. Pred kočo je čakal občinski odbor z županom telebanskim na čelu. Policaj Mirsidaj pa je pričel iz koč prinašati reči, najprej obleke in cunje.

»Kdo da več? Pet grošev v prvo, v drugo in v... tretje! Ja, tako!«

In tako dalje je župan stvari iz zapuščine izkliceval in oddajal. Telebanci so bili pač zelo čednostni in varčni ljudje, pa so za svoje hlapce in pastirje rajši poceni kupovali staro obleko, kakor pa da bi morali mnogo denarja izdajati za nove reči.

Tudi miza in klop sta našli kupca, pa tudi oba lesena zaboja, skrinja in sod. Seveda so vso to posodo preje odprli. Veste, kaj je bilo v njej? Ni bil zlat zaklad, bili so sami kosci starega, kot kamen trdega izberačenega kruha; pšeničnega, ovsenega, koruz-

nega; črnega in belega. To vse se bo dalo namočiti, so menili vaščani, potem pa dobi te skorje živina; sod, skrinja in zaboja pa bodo dobro služili za marsikatero rabo.

»Tu je še postelja z opremo,« je dejal župan.

»Kaj pa petelin?« je zaklical nekdo iz množice.

»Petelin?« je togotno pogledal župan. »Da ne bo več nepotrebnih vprašanj, vam razglašam, da hočem petelina iz pokojnikove zapuščine kratkoma obdržati zase v odškodnino za velik trud in sitnosti, ki jih imam kot župan zaradi beračeve smrti. Petelina ne dajem na dražbo, privoščil bi si ga rad v nedeljo sam. Če komu izmed vas to ni všeč, naj se takoj oglasi! Ti pa, policaj Mirsidaj, poslušaj! Če bi mi hotel kdo nasprotovati in s tem kaliti mir in red v naši občini, veš, kaj je v tem primeru tvoja službena dolžnost! V ječo z njim in batine naj ga pouče! Ja, tako!«

»Naj ima petelina, naj mu tekne dobro! Živio naš župan!« je klicala množica županu Vampiču, ki se je z rokami zadovoljno trepljal po napeitem trebuhu.

Policaj Mirsidaj, ki je zaman stroge oči metal po množici, se je spet okrenil k županu. Ta mu je velel:

»Stopi zdaj po petelina Kikeca, ki ga bo v nedeljo veselo sprejel moj želodec! Vsaj vidijo naj ga vaščani in s tem naj se zadovoljijo. Ja, tako!«

Policaj je stopil v kočo, ali komaj se je približal petelinu, je ta pričel bežati po vseh kotih in vreščati, nikakor ga ni bilo mogoče ujeti, najbrž ga je zbegala ljudska množica.

Preganjani Kikec je navsezadnje skočil še skozi okno, potem ko je predril s papirjem zadelano razbito šipo. In se je pognal z zadnjimi silami prav gor na vrh koč, na slamnato streho.

Za njim je planil iz koč policaj in se povzpел na nizko koč. Tudi župan Vampič se je hotel pokazati junaka pred zbranimi Telebanci, zato je velel, naj z druge strani še njega dvignejo na koč.

Župan in policaj sta bila zdaj na strehi. Po slemenu sta jezdila in se vsak s svoje strani bližala petelinu, ki je obkoljen zdaj zaman iskal izhoda, pa tudi je bil že na koncu svojih izpehahin moči. Le počakaj, Kikec, zdaj ne uideš več!

»Hop!« sta župan in policaj dospela do sredine slemena in zgrabila po Kikecu.

»Resk!« je zahreščalo strešno sleme v tistem hipu, nagnito in trhlo se je v sredini udalo in prelomilo pod veliko težo možakov. Oba sta kriknila, izpustila sta petelina, ki je padel s strehe v travo, in že sta na zlomljenem slamnatem slemenu jahaje predrila deske v podstrešnem podu in zdrsnila še niže, prav v notranjost koč.

»Resk!« je reklo še enkrat, ko sta zdaj priletela prav na beračevo posteljo, ki bi morala priti prav zdaj na dražbo. Do kraja so se udale posteljne deske. K sreči je padec ublažila slamnjača, ki se je pretrgala vsa preperela od nesnage in vlage. In... Župan in policaj sta se spogledala.

Jož, kaj se je zdaj pokazalo!

Berač ni bil siromak, čeprav se je pisal za Sirotiča in je živel od miloščine. Iz slamnjače se je vsulo nekaj kakor zlati in srebrni, svetli novci. Takih tu še niso videli. To so bili najbrž cekini iz daljnih, neznanih dežel, ki jih je berač nekoč prehodil.

»No,« je pomislil župan, »še dobro, da nismo postelje s slamnjačo vred prodali, preden se je razkrilo to bogastvo. Najboljše bi bilo utajiti denar, ali policaj ve za to stvar, to je nerodno!«

In tedaj je bilo tudi že polno ljudi v koči, ki so iztegovali roke po razsutih cekinih.

»Stran, grabežljivci, v imenu postavle!« sta vzrohnela nad njimi župan in policaj. To je pomagalo.

Občinski možje so dvignili oba s polomljene postelje. Zdaj sta razločno čutila, kako so ju kosti od padca bolele. Potem so iztresli vso slamo iz slamnjače, razdejali na drobno vso posteljo in vpricho množice zbrali zlato

in srebro in ga presteli. Res so bili cekinj dokaj čudni in različni videti. Večinoma so bili tudi navrtani, da bi se dali nabrati na vrstico. Toda bogve kaj vse je na širokem svetu v rabi, o čemer v Telebanah ne vedo. In bilo je osemnajst zlatnikov in štirinajst srebrnikov. Le škoda, da so vsi ti ljudje zdaj doznali za bogastvo.

Kako bi se dalo priti do tega denarja, ta misel županu ni dala miru. Pobasal je novce v svojo uradno torbo, ki mu je visela preko ramena, v njej so bili shranjeni uradni spisi, računski in pečati.

»Denar ostane občini!« je odločil župan. »Ž njim se bodo plačali pogrebni stroški. Ja, tako!«

»Kje pa imate zdaj petelina?« je zaklical nekdo iz množice.

»Saj res! Ja, tako!« se je župan domislil. »Petelinu se je posrečilo, da je pobegnol. S tem se je uprl izvršitvi pravomočne uradne odločitve. Kdor ga najde, naj ga izlepa ali s silo pritira k meni. Če ga pa ne bo več nazaj, si bom pač v nadomestilo moral poiskati drugačno nagrado za svoje napore delo v tej zapuščinski zadevi. Ja, tako!«

Kaj pa je bilo s petelinom?

S podirajočo se streho je Kikec padel v travo, od tam je hitel na bližnjo cesto, ki je vodila v nove, prijaznejše kraje, kjer je nameraval nadaljevati svoje tako zelo skromno življenje. Toda sreča mu ni bila naklonjena.

Po tej cesti je prihajal črni cigan Miško, ki je bil namenjen prav v Telebane. Izvedel je namreč, da bo ta dan dražba za beračem Sirotičem in bodo domovi radovednih Telebancev kakor izumrli. Ob tej priliki bi cigan Miško utegnil brez posebnega truda naloviti nekaj perutnine, ki jo je kot jed zelo cenil. Na Telebance pa je bil še posebej hud, ker so mu prepovedali, da bi še kdaj smel stopiti na tla njihove občine. Imeli so ga namreč na sumu, da se preveč zanima za njihovo perutnino.

To se je zdaj cigan Miško zasmeljal, ko je zagledal pred seboj postavo petelina Kikca, ki mu je, nič hudega slu-

teč, celo prihajal naproti in mu v pozdrav zapel, gotovo zadnjič:

»Kikiriki!«

»Sicer bo ta pečenka bolj trda in pusta nego mastna in mehka, ali vendar je prilika preveč zapeljiva in redka, da je ne bi izkoristil,« je menil cigan.

Kar v hipu je mimogrede planil na Kikca. In že je ubogi živalci tudi vrat prerezal s pipcem, no, pa ni kaj prida krvi izteklo petelinu, saj je mnogo sploh imel ni. In si je mrtveca potlačil v cigansko torbo in si naprej po cesti požvižgaval.

Ciganska kri pa je nemirna. Ko je Miško oddaleč zagledal gručo Telebancev, zbranih na dražbi pred beračevo kočjo, ga je burkasta misel prešinila, da bi tem ljudem zagodel katero. Pozabil je na telebansko perutnino in je pristopil k njim.

Dražba je trajala še kar naprej. Nekdo je trdil, da je berač moral imeti vendar tudi klobuk in čevlje, saj je v njih hodil pred boleznijo še naokrog. Zdaj pa teh reči ni bilo nikjer.

Vaščani so stikali naokrog, končno pa so vendar vse to in še nekaj druge beraške drobnarije staknili v gostem leščevju na gozdnem robu.

Ob tem razkritju se je policaj Mirsidaj razočaran popraskal za ušesom, toda izdal se ni, ker bi to bilo škodilo ugledu njegove uradne osebe. Postavil je torej klobuk s čevlji pred župana, ki je nadaljeval z dražbo.

Vse oči so bile zdaj uprte v nove zapuščinske predmete. To priliko je izrabil cigan.

Stopil je skrivaj za županov hrbet, ki je bil deloma zakrit tudi z grmičjem. Iz svoje popotne malhe je v njegovo uradno torbo, ki mu je bingljala pod hrbtom in je bila odprta, smuknil trupelce petelinovo prav narahlo. Tega, kar se je v hipu dogodilo, nihče ni opazil.

Tako je zdaj ubogi Kikec počival v uradni torbi telebanskega župana Vampiča. Posebna čast!

Dražba je bila končana. Župan je samo to še povedal, da je torej petelin ubežal roki pravice, in si bo zato

za svoj trud dal izplačati nagrado iz denarnega premoženja, ki ga je berač zapustil. S prebrisanim Kikecem pa se bo mastil kdo drugi, njemu, županu, pač ni bil namenjen.

»Kikiriki!« je tedaj za množico zapel črni cigan Miško.

Vse oči so se okrenile vanj. Župan pa je ogorčen nad tako predrznostjo dvignil pest in razglasil:

»Toda,« se je otepal Miško, »samo nekaj bi še rad povedal. Dobro namreč vem, da petelin Kikec ni daleč in je lahko takoj v naših rokah. Toda ničesar zlega mi ne smete storiti!«

»Le povej!« je silila vanj množica, župan je milostno zamahnil z roko, tudi Mirsidajeve klešče so popustile.

»Ljubi Telebanci!« tako je svečano pričel črni cigan Miško. »Spoštujem

»Če se ni tale cigan Miško polastil petelina! Prav lahko, da se je, saj se razume na take posle. Sploh pa pravice nima, da stopi na naša občinska tla. Policaj Mirsidaj, v ječo z njim, ki ne spoštuje naših ukazov! Z batinami ne varčuj! Ja, tako!«

Ponižno in mirno je odvrnil črni Miško:

»Rad pojdem v ječo, toda prej naj povem, da sem prišel semkaj zato, da bi na dražbi kupil to ali ono potrebno reč. Vidim pa, da sem prepozen. Ni-mam sreče. Največ sem se zanimal za petelina Kikeca, rad bi bil zanj plačal tudi pet grošev, pa je menda že izgini-l v katero drugo malho.«

»Kikec je pobegnil, o njem je vsa-ka beseda odveč,« je opomnil policaj in prijel cigana z roko za vrat kakor s kleščami.

vas, slaven glas gre o vas naokoli po vsem svetu, zato vam nočem prikri-vati resnice o petelinčku Kikecu. Ubo-gemu sirotku se beg ni posrečil! Zdaj-le se ne veseli več prostosti, niti ne več življenja. Revček je mrtev in za-prt.«

»Kje je zaprt, povej brž!«

»O, strašna nesreča ga je zadela!« Solze so oblile ciganovo lice. »Ubog-i Kikec je zaprt v županovi torbi!«

»To ni res, udarite ga!« je završalo iz množice. »Norčuje se, cigan!«

»Prisegam vam, da sem govoril res-nico. Kikec je v županovi torbi, na hrbtu njegovem!«

Vsi so se okrenili k županu in nekdo je zaklical:

»Odprj nam torbo, župan! Videti hočemo ip se prepričati, da je cigan lagal!«

»Lagal je cigan! Ja, tako!« je z divjo jezo zarjul župan, potem pa je segel v torbo. Ali, o groza!

V torbi je ležal zares petelin Kikec, že mrzel!

Mraz je spreletel tudi župana, kleknila so mu kolena. Doživel je preveliko sramoto! Sapa mu je zastala, kakor da ga hoče zadeti kap. Zameglilo se mu je pred očmi, zrušil se je na tla. Iz torbe pa se mu je zakotalil mrtvi petelinček, s povešeno glavo, bil je zares ubogi Kikec.

»Tako malovrednega župana smotorej imeli!« so klicali ljudje vsevprek. »Varal nas je, odiral nas je, lagal je! Slava in čast ciganu Mišku, ki nam je odprl oči! Ne maramo več župana Vampiča! Miško naj nam župani odsleji!«

»Živio župan Miško!« je tulila množica.

Tedaj je policaj Mirsidaj stopil pred ljudstvo, da ga pomiri:

»Žalosten sem ob tem, kar se je zgodilo. Dokazana je županova krivda. Moja vest pa je čista. Poštenje pač največ velja. Kdo bi si bil mislil!«

Župan je še vedno ležal na tleh, le žena se je skrbno smukala okoli nje in ga močila z vodo in kisom. Pri tem opravljanju pa je solze prelivala in stokala ob strašni sramoti. A ni bilo pomoči.

»Nagraditi te hočemo, ljubi Miško!« so vpili Telebanci. »Zlate in srebrne cekine si vzemi, v torbi so, našli smo jih v beračevi zapuščini! Tu so, tvoji so, vzemi si jih, Miško, naš rešitelj iz robstva!«

Stresli so cekine iz torbe.

Cigan pa se je smejal, da se je držal za trebuh:

»Kaj vendar mislite! To ste pa lepo nasedli! To vendar ni denar! Navadna pločevina je! Ničvredna! Ž njo bi me hoteli nagraditi! Hahaha!«

»Kaj ni to zlato in srebro?«

»Pasje znamke so, kakor jih nosijo po nekaterih občinah psi pod vratovi, da se ve, za katerega psa je plačan pasji davek, za katerega pa ne. In še nekaj takih medalj je tu, ki jih dobe dobri strelci na sejnih...«

»Telebanec so se nosovi podaljšali z obrazi vred. Tako so bili zdaj razočarani in presenečeni, da so se kar težko spet znašli v resnici. Seveda, so menili, takle cigan je lahko prebrisan in mnogo ve, ko pa pride daleč po svetu naokoli, Telebancev pa se je še vsak branil potikati se po tujem. Tale Miško je pa tič, dober župan bi bil, marsičesa bi jih naučil, toda noče ostati pri njih. Gotovo mora biti drugje še lepše, kakor pa je v Telebanah.

»Pa vendar ostani pri nas, lepo te prosimo, in župan nam bodi odsleji!« so še prosili in vpili ljudje.

»Ne morem vam županovati, saj nisem vaš domačin, nisem Telebanec,« se je smejoč se preko vsega črnega lica branil cigan.

»Pa bodi vsaj naš policaj namesto Mirsidaj!«

»Tudi ne, predobro srce imam za tako strogo službo, ki ne sme poznati prizanesljivosti,« je odgovarjal Miško.

»Ali pa te bomo naredili za častnega občana naše občine, ker si nas rešil takega župana nepridiprava,« so kričali vaščani.

»Tudi te časti ne potrebujem, prevzetan bi bil in preveč bi si domišljal ob častnem občanstvu telebanskem.«

Rinili so se k njemu, da se mu vsak posebej zahvalijo. In za slovo so mu spekli petelina Kikca, da ga je vzel s seboj. Če bo lačen na poti, pa si naj ga privoščijo, dobro naj mu tekne drobn sirotek.

Na občini telebanski pa so se zgodile velike izpremembe. Vampič je sicer kmalu spet okreval, toda nič več ni bil župan. Tudi Mirsidaj ni bil več policaj. Vsi vaščani so zahtevali njun odstop. Udala sta se ljudski volji.

Potem so odločili čisto drugače. Da bo odsleji Mirsidaj župan, Vampič pa policaj.

Velika izprememba v občinski upravi se je imenitno obnesla. V Telebane se je vrnil red, vrnil se je mir. Napočila je nova zlata doba zaslužene sreče in blagostanja poštenemu in zavednemu ljudstvu telebanskemu.

Krojači se ob teh besedah spogledujejo in nekateri mrmrajo, češ da vse to že sami vedo. Drugi se obrnejo do Pavlihe ter ga vprašajo:

»Ali si nas poklical od blizu in od daleč kar zato, da nam poveš, kar vemo krojači, odkar stoji svet?«

Pavliha pa jih zavrne: »Nikogar ni med vami, ki bi pomnil, kaj je bilo, ko je nastal svet.« In jim še reče, če jim ni povšeč, kar jim je povedal, da ne zahteva za sebe ne

zahvale ne pohvale in da gredo lahko, odkoder so prišli.

Zdaj se možje pošteno ujeze in kaj radi bi jih naložili Pavlihu, a ne morejo do njega. Razidejo se zatorej, zabavljajo in preklinjajo, ker so zastoj brusili pete v mesto in še dan napravili. Tisti pa, ki so Pavliha poznali, se smejejo in reko, da kaj drugega tudi niso pričakovali od njega, ki vedo zanj, kakšen ptič je.

(Nadaljevanje v prihodnjem letniku.)

Še o olimpijadi

Nekaj vrstic o tej veliki športni prireditvi v Berlinu in njeni zgodovini smo napisali že v 6. številki letošnjega »Zvončka«. Sedaj vam hočemo bolj na drobno opisati vso prireditev. Nemčija, ki letos priredi olimpijado, jo hoče otvoriti na izredno svečan način. V ta namen je organizirala ogromno štafeto, ki bo vodila od mesta, kjer so se v starem veku vršile olimpijske igre, skozi sedem držav do cilja, ki bo v Berlinu. Ta štafeta bo nesla s posebno baklo olimpijski ogenj, ki ga bodo prižgali v Olimpiji, prav do Berlina.

Kakor nam je znano iz zgodovine, so bile prve olimpijske igre v Olimpiji ob Egejskem morju, letos pa bo prizorišče 10. olimpijskih sodobnih tekmovalj glavno mesto Nemčije. Ta dva kraja bosta izhodišče in cilj 3075 kilometrov dolge proge, ki bo vodila skozi sedem držav.

Dne 20. julija, točno opoldne, bodo v Olimpiji, v kraju starodavnih olimpijad, prižgali ogenj, ki ga bodo nato tekači ponesli v Berlin, kjer bo gorel in svetl ves čas olimpijade. Dvanajst dni bodo lahkoatleti-tekači na potu in ves čas bodo nesli olimpijsko baklo. Pot bo šla skozi Grčijo, Bolga-

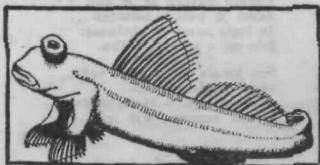
rijo, Jugoslavijo, Madžarsko, Avstrijo, Češkoslovaško in Nemčijo, kjer bodo v Berlinu točno 1. avgusta popoldne stopili na državno športno igrišče. Plamen bodo nato nesli še v mesto Kiel, kjer se bodo vršila jadralna tekmovalja.

Pot olimpijskega ognja bo v zvezi z velikimi svečanostmi v vsaki državi, skozi katero bodo tekli baklonosci. Prva svečanost bo v Atenah v starogrškem stadionu, kjer se je vršila 1. novodobna olimpijada. Zanimiva bo tudi svečanost v naši državi, in sicer na Topoli, grobnici srbskih in jugoslovenskih kraljev. Mladi naš kralj bo na grobu svojega očeta prižgal z olimpijskim ognjem svečo športnikov in s tem simbolično pokazal medsebojno zvezo olimpijskih idealov miru in enakosti vseh narodov z ideali, ki so bili lastni Viteškemu kralju Zedinitelju.

Budimpešta bo potem z olimpijskim ognjem počastila grob Neznanege vojaka; na Dunaju bodo z njim prižgali velikansko grmado na Trgu junakov. Zadnja svečanost pa bo v Berlinu, ko bodo z olimpijskim ognjem zanetili ogromno baklo v stadionu. Olimpijski ogenj bo neslo 3400 tekačev in vsakdo izmed njih si bo smel ročaj, v katerem bo držal olimpijsko baklo, ohraniti za spomin.

Ribe, ki se sprehajajo

Danes boste čitali nekaj, kar vas bo gotovo zelo presenetilo. »Zvonček« vam je vedno pripovedoval o najrazličnejših čudovitih stvareh, ki se dogajajo na svetu; toda tako čudili, kakor se boste sedaj, se že dolgo niste. Pomislite, na svetu žive tudi ribe, ki plezajo na drevesa. Te čudovite živali žive na obalah tropskih morij. Z znanstvenim izrazom se imenuje ta riba »Periovtthalmus« (izg. perioftálmus, beseda je grškega izvora), kar pomeni po naše »gornje oko«. Živalca ima namreč svoje velike oči na gornjem delu glave. Ta nenavadna postavitev oči ji omogoča, da vidi vse, kar se godi okoli nje, tudi če ždi zakopana v svojem stanovanjskem likaju v blatu. Torej, ta ribica gre po suhem na sprehod, če se ji poljubi. Pri tem se opira na prednje plavute in se počasi in dostojanstveno pomika naprej. Če pa hoče hitreje z mesta ali če jo zasleduje kaka

o nekak sesalni organ, tesno pritiska na drevo. Potem sedi tudi dolge ure na drevesu brez vode. Čudovito, kaj ne? Če bi kaj takega čitali v osmi številki, bi prav gotovo mislili, da je to vse skupaj le aprilski šala. Pa ni, prav zares ni!

○ motornem kolesu

Dijaki angleških univerz v Oxfordu in Cambridgu so svetovno znani zaradi svojih vsakoletnih veslaških tekem. Obe univerzi pa se vsako leto merita tudi v drugih športnih panogah in tako se vrše pri športnih igrah tudi dirke z motornimi kolesi, ki so pri šport ljubeči publikli zelo priljubljene.

Gymkhana z motornim kolesom je športna igra spretnosti in se je razvila iz jahalnega športa; igra se pa takole:

Na nekem stojalu so privezani majhni leseni obroči, katere mora dirkač, ko vozi mimo njih, z dolgo palico zbiti iz podstavka. Nadalje preizkušajo spretnost vozačev tudi z večjimi steklenicami, ki jih razstavijo na progli. Kdor jih manj podere ali razbije, je zmagovalec. Težko je tudi voziti s kozarcem vode v roki in pri tem niti kapljice razliti. Beseda »gymkhana« je indijskega izvora.

Trije angleški motociklisti so startali v Limi, glavnem mestu Peruja, za neko gorsko vožnjo v višini 4500 metrov. Navzlic slabemu in skalovitemu terenu so 200 kilo-

metrov dolgo in naporno vožnjo prestali srečno brez vsake nezgode.

Na vsem svetu je danes približno 3 milijone motornih koles. Italija z 42 milijoni prebivalcev jih ima 130.000, Švica, ki ima le 4 milijone ljudi, pa jih ima uradno zabeleženih 50.000. V Avstriji jih imajo 44.000, na Islandiji 100 in v Albaniji samo 20.

Petnajst hitrostnih rekordov na eni sami vožnji je dosegel Anglež Guthrie. Potolkel je na motorju s 500 kubičnih centimetrov vsebine 5 hitrostnih svetovnih rekordov in ker velja po pravilih teh pet najboljših časov tudi za kategorijo 750 cm³ in 1000 cm³, znaša to 3 × 5 — 15 rekordov.

Francoski športniki so povzeli ekspedicijo na motornih kolesih iz Južne Afrike v Severno Afriko. Start je bil v mestu Kapstadt in šele po 64 dnevih doživljajev polne vožnje so dospeli predrzni vozači v Kairo, glavno mesto Egipta.

Vožnjo okoli sveta z motornim kolesom je napravil amerikiški dijak Robert E. Fulton. To dolgo turo je pričel v Ameriki, prevozil je vso Evropo in prišel preko Perzije in Beludžistana v Indijo in Vzhodno Azijo, kjer se je vkrcal na ladjo, da se odpelje na svoje izhodišče, v Ameriko.

Sreča

Legel sem pod hrast košati,
zagledal v modro se nebo,
občudoval sem vsemoč božjo:
bilo mi v srcu je sladko.

Oglasil slavček se je mili,
zapel je pesem žalostno...
In legla name je otožnost:
bilo mi v srcu je težko.

Sen kmalu mi zatisnil veke,
zastrl trudne je oči,
zasanjal sem o svetu sreče,
ki žal neznano kje leži...

Niko Koritnik

Na morje...

Sonce je zdaj pa zdaj radovedno pogledalo izza oblakov na vesele licejke, ki so odhajale na morje. Vse nemirne so stopicale po kolodvoru in se bale, da bi jim ne ušel vlak, ki jih bo popeljal v daljni Split, na sinji Jadran. Le napol so poslušale zadnje nauke staršev, ki jim ni bilo prav nič všeč, da odhajajo njih ljubljenske za štiri dni v neznane kraje same, brez mamic in papanov, v kraje, polne neskončno slane vode, v katerih mrgoli morskih psov in drugih takih nevarnih živali.

Drug za drugim so odhajali vlaki iz Ljubljane, da so delali prostor licejkam, ki so se srečne utaborjevale v vagonih. Počasi so tekle zadnje minute in cela večnost je minula, preden je zaropotal stroj in so vagoni zapeli svojo enakomerno pesem. Robčki so zamahali v slovo, da so se svetlo odražali od temnih sten vlaka, in radostni vzkliki so zamirali v hrupu ter se spajali s tuljenjem siren, ki so oznanjale opoldanski počitek.

In ko je na obzorju otemnel obris nebotičnika, so bile pozabljene vse velike skrbi malih gospodičen in v njih srca se je naselila neugnana radost, da so se smejale prav vsemu, še celo muhi, ki je zašla med nje in ni znala več poti na prosto.

Nad Krasom so še ležale megle, ko so dekleta, še vsa zaspana po neskončno dolgi noči v vlaku, že prav veselo klepetala in si pripovedovala o težkem počitku minule noči. Z radovednimi očmi so zrle na obzorje in čakale, kdaj se bo v daljavi zasvetilo morje. In — ko je sonce pobožalo sive kraške skale in so rože vzdignile svoje glavice, se je daleč nekje zaiskrilo, da so se oči zaprle ob preveliki svetlobi in je zatrepetalo srce, ko je v vsej tej krasoti zasutilo morje.

Gorko je sonce ogrevalo splitsko obalo, ko so se svetli valčki zgrnili nad navdušenimi licejkami in je slana voda ohladila razgreta dekleta. Vesel smeh se je razlegal nad gladino, da so galebi začudeno gledali vso to razposajeno mladost in se je sonce smejalo neugnanemu veselju.

Toda ure so tekle, dnevi so minevali in le neizbrisen spomin je ostal od brezkončnih lepot, ko se je ladja lahko zibala na odprtem morju, ko se je sinjina neba spajala z modrino morja in so naše lepe pesmi kipele proti nebu. In naslednji dan, ko so po mračnih hodnikih kliške trdnjave odmevali vzdih obćudovanja do nepremagljive moči slavnih prednikov in na večer, ko se je razsvetljeni Split zrcalil v mirnem morju in se je luna smejala z jasnega neba.

Štirje dnevi so minuli dekletom ko sladek sen in široko so v noč ob uri odhoda odprle oči, da bi si vtisnile v spomin ves bajni Split, in iz src jim je privrela pesem »Oj, zdaj gremo...« in se gubila v daljavi

Jana Podkrajškova

»Zvonček« prihodnje leto

Spet je za nami deset mesecev napornega šotskega dela, ki smo ga — hvala bogu — po večini opravili z uspehom. »Zvonček« pa, ki nas je vse šolsko leto zvesto spremljal, zabaval in učil, s tem zvezkom zaključuje svoj 37. letnik. Upam, da ste bili vsi prav zadovoljni z njim, saj je v njegovi pestri vsebini vsak lahko našel zase kaj zanimivega in spodbudnega.

Tudi za novi, 38. letnik našega »Zvončka« je uredništvo pripravilo svojim dragim čitateljem mnogo mihavne, poučne in zabavne robe. Izostala tudi ne bodo razna posebna presenečenja za radovedne oči in vedoželjne glavice naših mladih naročnikov.

»Zvonček« bo dobil spet drugo lepo opremo in bo — kakor dozdaj — vedno bogato ilustriran. Po vsebini pa bo skušal letošnji letnik še prekositi. Čitali boste v njem zgodbe, pravljice, pripovedke in črtice, ki se nam bodo globoko vtisnile o srce in spomin. List bo tudi še nadalje poln pestrega drobiža in pretkanih ugank. Polička športnega strička, ki se vam je letos tako prikupila, bo obširnejša kakor doslej. List bo tudi v novem letniku sprotil poročal o vsem, kar se bo pri nas doma in daleč v planem, hrupnem svetu zgodilo zanimivega in važnega, in bo rad z vami pokramljal o čudovitem snovanju prirode in tehnike. Tudi na naše mlade glasbenike ne bo pozabil.

Prav iskreno pa vabi urednik v krog »Zvončkoviht« sotrudnikov vse nadebudne mlade pesnike in pisatelje, ki se zbirajo v naši rubriki »Iz mladih peres«. Tem bo v novem letniku odmerjen obširnejši prostor, kjer bomo pritočevali tudi ilustracije mladih risarjev.

Zdaj pa prav lepe, sončne počitnice vsem skupaj in na veselo svidenje v jeseni!

ZASTAVICE ZA BRIHTNE GLAVICE

1.

KVADRATNA DVOJICA

	1	2	3	4				
1	A	A	A	A				
2	A	A	B	D				
3	D	E	E	E				
4	E	E	G	G	5	6	7	
					L	L	L	
					5	L	L	M
					6	M	N	O
					7	O	T	Ž

Vodoravno in navpično:

1. lakota,
2. doba,
3. delec snovi,
4. kraj na Gorenjskem,
5. oseba v sv. pismu,
6. položaj,
7. zanos.

2.

UREJEVALNICA

e i k o r s t
 a i k n r t v
 a c e k o r z
 a c d e i n s
 a c e r t v z
 a c d e l v
 č e k n o v z
 g k l o o p r
 a e g l n o z
 a i k o p r v

Uredi v posameznih vrstah črke tako, da dobiš besedel — Srednja navpična vrsta tvori ime in imek slovenskega pisatelja.

3.

ČRKOVNICA

n o n o n m e
 a r a r a r v
 g o g o s t r
 . . i e č i h
 r s n č e l e
 c i v i i k t
 e b a m n a j

4.

PREGOVOR

pokret, sito, sosed, kanon, obed, sipa.
 (Črtaj v vsaki besedi dve črki!)

5.

ENAČBA

$(x-k) + y + (z-n) + u + (v-a) = t$.

x = doba; y = podoba; z = veznik;
 u = poljsko orodje; v = žensko ime;
 t = mesec.

REŠITEV UGANK IZ MAJSKE ŠTEVILKE

1. Mreža. Že zopet prihajaš gorkejšje k nam, svetiš jasneje, sonce rumeno, in tih spet in tonel prirode je hram, od rdečih oblakov nebo ozarjeno. (Ključ: Aleksandro, železnica, puščavnik, metulj, kruh, glasba.)

2. Kvadrat. 1. klop, 2. liga, 3. Oger, 4. para.

3. Besednica. Kdor išče, ta najde.

4. Posetnica. Sarajevo.

VSE UGANKE SO PRAVILNO RESILI:

Milena in Božidar Kokotčeva iz Stare cerkve pri Kočevju; Mitja Grašič iz Litije; Jože Koglot iz Kruplivnika, p. Gor. Lendava; Milenko Roš iz Hrastnika; učenke 5. b razreda iz Šmarja pri Jelšah; Vlasta Bergantova, Nada Matičičeva in Aleš Gaj iz Ljubljane; Zlatica Jugova iz Studencev pri Mariboru; Vida Petrovičeva iz Ptuja; Ivan, Marjan in Matko Svobljakovi iz Doba pri Domžalah; Draga Bančič, Emica Bukovec, Estera Marš, Mimica Prinčič, Mariča in Zofka Senčar, Verica Reich, Milica Sumak in Anica Zalek, učenke 3. razreda osnovne šole v Ljutomeru; Ljuba Založnikova iz Maribora; Marko Mrak iz Mengša; Dora Ivančeva iz Sodražice; Danica Hočvarjeva iz Metlike; Vlado Trošt in Slavko Ponikvar iz Ljubljane — in nekdo (morda Dorijan Heller?) iz Kranja, ki se ni podpisal.

Najmlajši vladar na svetu, 10 letni siamski kralj Ananda I., se šola v Švici in prejema vsak dan okroglo 40 Din za svoje osebne izdatke.

New-York ima danes 7.600.000 prebivalcev. V tem mestu je 32.480 brivcev, 55.000 kavarniških in gostilniških natakarjev, 106.000 šoferjev in 42.000 krojačev; l. 1899. je bilo v New-Yorku 19.000 tovarn, 20 let pozneje je pa to število poskočilo na 32.000 in je l. 1935. zopet padlo na 18.900. V New-Yorku živi 16.000 gledaliških igralcev, 21.000 godbenikov, 159.000 prodajalcev in 9000 pisateljev.

Najmanjši človek na svetu je menda 14 letni culujski pritlikavec, ki meri v višino le 45 cm. Poldrugi meter blaga mu popolnoma zadostuje za celo obleko.

150 kilometrov je ondan pretekel neki slon; z njim je hitel neki Indijec iz oddaljene vasi v mesto po zdravilo za svojega bolnega gospodarja.

Rekord v stradanju je dosegla menda tista kača z Madagaskarja, ki je prebila v ujetništvu pariškega živalskega vrta 4 leta brez vsake hrane. Večkrat se zgodi, da ujete kače na ta način z gladovno stavko protestirajo proti svojemu ujetništvu. Ta velikanska žival se je v londonskem živalskem vrtu postila n. pr. 18 mesecev, preden je lakota zmagala njeno upornost.

Zvon, ki so ga ulili za olimpijado v Berlinu, je 4 in pol metra visok in 15.000 kilogramov težak. Strokovnjaki sodijo, da se bo ta zvon slišal 20 kilometrov daleč.

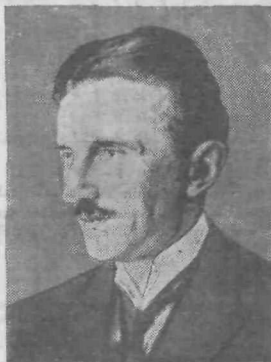
V Los Angelesu (izg.: Los Enžilis) ima neki Agues Woodward šolo za žvižganje. Ta mož je razčlenil in zapisal vse znane tone žvižganja. V Chicagu (izg.: Šikogou) ima neki dovršeni žvižgač zbor kanarčkov, ki jih uči s svojim žvižganjem petja. Ta zbor se nauči vsak dan kaj novega. Amerika ima danes že 30.000 različnih gramofonskih plošč teh pevcev, katere so že vse pokupili prijatelji in lastniki rumenih ptičic.

Danes izdelujejo tovarne že tako odporno steklo, da so zidovi iz te tvarine mnogo bolj trpežni nego zidovi iz opeke in betona. Če pomislimo, da pozna človeštvo steklo že 6000 let, potem lahko trdimo, da je steklarska industrija v zadnjih 20 letih bolj napredovala kot v preteklih 5980 letih.

Borrak Minewith je prišel kot majhen deček iz Rusije. Organiziral je v Ameriki tkzv. Harmonica-Institute z glavnim sedežem v New-Yorku, ki nauče v 4 urah dečke in deklice osnovnih glasbenih pojmov in prvih spretnosti igranja na orglice. Ta zavod ima preko 125.000 članov. Pri koncertih otrok stoji njihov učitelj na vrhu stopnic in elektrizira množico s svojim solo-igranjem na orglice. S tem instrumentom vzbuja otrokom veselje do glasbe, posebno tistim, ki se je sicer boje in ne marajo klavirja ali gosli.

Ornitologi (ptičjeslovci) prerokujejo, da bo letošnje poletje zelo vroče in utemeljujejo to z dejstvom, da gradijo škorci svoja gnezda letos precej nizko, kar je baje znak vročega vremena.

80 letnico našega svetovno slavnega rojaka znanstvenika Nikole Tesle, je proslavila konec preteklega meseca Jugoslavija in z njo vred ves kulturni svet. Na svečano proslavo v Beograd so prišli znanstveniki in zastopniki univerz iz vseh delov sveta in vsi so priznavali velikanske zasluge Nikole Tesle na polju elektrotehnike. Niti radia, niti moderne razsvetljave, niti vse vrste drugih pridobitev ne bi imeli brez Tesle. Tesla sam je na proslavo po-

slal brzojavko, v kateri napoveduje nove iznajdbe. Naša država je ob tej priliki izdala tudi dve novi znamki s sliko slavnega rojaka, sina pravoslavnega duhovnika iz Like

